

RADOSŁAW JANICA – KRAKÓW

DOM WATYKAŃSKIEJ FUNDACJI JANA PAWŁA II W LUBLINIE W LATACH 1990-2014

1. Kościół na Wschodzie

O Kościele papież mówił, że ma dwa „płuca”: wschodnie i zachodnie¹. Wskazał, że ważne jest prześledzenie tych dwóch szlaków „pielgrzymstwa polskiego”.

DR RADOSŁAW JANICA – doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie historia CUPJPII. Absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie; wykładowca na Wydziale Nauk o Komunikacji UPJPII w Krakowie. Zainteresowania: dyplomacja, osoba oraz nauczanie św. Jana Pawła II, retoryka, komunikacja społeczna, społeczeństwo informacyjne, historia, w tym historia Kościoła, a szczególnie relacje polsko-wschodnie, religia, literatura, jak i fotografia oraz turystyka. Od wielu lat zaangażowany w akcję honorowego krwiodawstwa, jako „Zasłużony Honorowy Dawca Krwi”. ORCID: 0009-0003-7989-5184. Kontakt: radoslaw.janica@gmail.com

1. Jan Paweł II, występując w 1988 roku w Parlamencie Europejskim, ukazywał perspektywę rozszerzenia Wspólnoty Europejskiej na Wschód: „Do reprezentowanych tu dziś narodów w przyszłości – mówił – będą mogły z pewnością przyłączyć się także inne. Pragnieniem moim jako najwyższego pasterza Kościoła powszechnego, który pochodzi ze wschodniej Europy i zna aspiracje ludów słowiańskich, tego drugiego «płuca» naszej wspólnej europejskiej ojczyzny – jest to, by Europa suwerenna i wyposażona w wolne instytucje rozszerzyła się kiedyś aż do granic, jakie wyznacza jej geografia, a bardziej jeszcze historia”. Z kolei Podczas VI Światowego Dnia Młodzieży w Częstochowie w sierpniu 1991 r. wśród miliona uczestników było 100 tysięcy chłopców i dziewcząt z krajów ZSRR, który za cztery miesiące przeszedł do historii. Patrząc na nich, papież mówił: „Kościół w Europie może w końcu

Zwrócił uwagę, że do tej pory zdecydowanie zbyt mało uwagi poświęciło się jego rozdziałowi wschodniemu. Przyznał, że warto i trzeba badać i dokumentować ślady obecności Polaków na przykład w azjatyckiej i zakaukaskiej części Rosji. Mówił, że żywa jest tam jeszcze tradycja katolicka przyniesiona przez polskich zesłańców XIX stulecia. Jednocześnie wspominał, że na uwagę zasługuje dziedzictwo religijne i kulturowe zostawione na wschodnich rubieżach przez I Rzeczpospolitą. Zachęcał do kontaktu, studiów i badań tych obszarów, tym bardziej, że zmiany po 1989 roku w Europie dawały takie możliwości, bo potrzeby są ogromne, gdyż totalitarny system komunistyczny pozostawił po sobie zniszczenia w dziedzinie materialnej i duchowej. Jan Paweł II dodał, że Fundacja ma znaczne osiągnięcia i zasługi w zakresie pomocy dla Kościoła w Europie Środkowej i Wschodniej².

Od wielu stuleci lubelski *genius loci* odczuwa szczególną predylekcję do problematyki pogranicza kultury łańciskiej i słowiańskiej. Do tej tradycji wpisuje się od roku 1993 Dom Jana Pawła II w Lublinie przy ul. Boczna Lubomelskiej 2³. Drugi Dom Fundacji Jana Pawła II jest zapleczem dla studentów, którzy – dzięki pomocy fundacji – mogą się kształcić na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Stanowi on miejsce zamieszkania i pełni rolę placówki duszpastersko-formacyjnej przeznaczonej dla stypendystów pochodzących z krajów dawnego bloku sowieckiego studiujących na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, a także Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie⁴.

W dobie rozpadu bloku komunistycznego w ogóle, a w szczególności upadku dyktatury w Polsce, zaczynały doń napływać z: Białorusi, Ukrainy, Rosji, Litwy, a także ze Słowacji i Czech, prośby o przyjęcie na studia, zarówno na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, jak na Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Większość z kandydatów pragnęła studiować teologię. Z reguły byli oni katolikami, rzadko prawosławnymi, w zdecydowanej większości polskiego pochodzenia⁵.

Przyjęcie na studia w Lublinie dużej grupy młodzieży zagranicznej z Europy Wschodniej było możliwe dzięki bardzo życzliwej postawie władz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, które młodzieży tej zagwarantowały mieszkania, mimo

swoobodnie oddychać obydwoma płucami”. Źródło: M. Przciszewski, *Jana Pawła II Europa dwóch płuc*, <https://www.ekai.pl/jana-pawla-ii-europa-dwoch-pluc> [9.11.2019].

2. Jan Paweł II, *Z miłości Kościoła i Ojczyzny*, przemówienie w Watykanie, 26 X 1995 r., „L'Osservatore Romano”[dalej: OR], 17 (1996), nr 1, s. 56-57.
3. <https://dfjp2.pl/>, ul. Boczna Lubomelskiej 2, 20-070 Lublin, tel. (81) 532 20 59; (81) 532 15 10; e-mail: dom.fundacji.jp2@gmail.com.
4. Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie powstała 8 XII 1981. Dekretem Kongregacji ds. Edukacji Katolickiej z 19 VI 2009 r. Papieska Akademia Teologiczna została przekształcona w Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie.
5. M. Radwan, *Dom Jana Pawła II w Lublinie*, „Kronika Rzymska” [dalej: KR], 12 (1993), nr 97, s. 8.

że nigdy nie wystarczało ich dla polskich studentów. Równocześnie władze KUL, przyjmując studentów ze Wschodu, mogły, w pewnej mierze, stopniowo wcielić w życie ideę założyciela uczelni, ks. rektora Idziego Radziszewskiego, by stała się ona ośrodkiem promieniowania myśli chrześcijańskiej dla Europy Wschodniej i narodów ościennych. Z uwagi na przepełnienie domów akademickich KUL, zwłaszcza akademika przy ul. Niecałej, w Fundacji Jana Pawła II w 1990 roku zrodziła się myśl budowy własnego domu przeznaczonego dla młodzieży męskiej⁶.

2. Początek programu stypendialnego

Ks. Marian Radwan dobrze znał religijną sytuację w krajach Związku Radzieckiego, bo wyjeżdżał tam bowiem wielokrotnie w latach 70. i 80. i zdawał sobie sprawę, że sytuacja polityczna panująca wówczas w krajach Europy Środkowo-Wschodniej nie ulegnie szybko zmianie. Dotarł do Kazachstanu i do Rosji. Był także na Ukrainie, Litwie i Białorusi. Chciał poznać tamtejszy Kościół, zobaczyć, w jakich warunkach żyją tam ludzie. Odwiedzając tamtejsze środowiska, coraz bardziej się przekonywał, że jego wyjazdy nie są czystym przypadkiem, ale traktował je jako określoną misję powierzoną mu przez Boga. Wiedział, że trzeba coś zrobić oddolnie, tzn. pomagać młodym chrześcijanom żyjącym na Wschodzie w zdobyciu wykształcenia w Polsce, a szczególnie na KUL, gdzie pracował. Miał przekonanie, że w ten sposób staną się oni w swych krajach zaczynem pokolenia nowej społeczności, angażując się w życie religijne, społeczne i polityczne. Istotnym impulsem realizacji tego przedsięwzięcia była jego podróż w 1990 roku do Nowosybirsk i spotkanie z pracującym tam litewskim franciszkaninem o. Pawłem Witautasem. Ów zakonnik zapytał o możliwość zdobycia stypendiów dla miejscowej młodzieży, która mogłaby studiować w Polsce⁷.

Ks. M. Radwan w wielu wywiadach, jak też w filmie o Fundacji Jana Pawła II⁸ opisał okoliczności otrzymania stypendiów od Jana Pawła II dla studentów ze Wschodu. Podczas kolacji u papieża, na którą został zaproszony przez ks. prał. S. Dziwisza, podjął temat zorganizowania programu stypendialnego dla studentów ze Wschodu. W pewnym momencie oznajmił, że przyjechał z nieśmiałą prośbą, aby studenci z byłego ZSRR mogli przyjeżdżać na stypendium do Lublina, na studia na KUL. Papież nie odezwał się, ale spojrzął na ks. Dziwisza, który za chwilę zapytał, ile chciałby tych stypendiów? Ks. Radwan odpowiedział, że chciał

6. Tamże, s. 8-9.

7. *Ks. dr hab. Marian Radwan SCJ kończy 85 lat*, <https://sercanie.pl/strony/ks--dr-hab--marian-radwan-scj-konczy-85-lat> [dostęp: 13.02.2022].

8. Film w formacie DVD „Fundacja Jana Pawła II” z 2012 r., produkcja: Polvision TV Chicago.

dziesięć. Uzyskał odpowiedź: „No to masz pięćdziesiąt, zaczynaj robotę”. Po kilku latach pracy w Instytucie Kultury Polskiej przy Porta Angelica w Rzymie ks. Radwan wrócił do Lublina i zaprosił pierwszych stypendystów. O potrzebie poznania sytuacji i problemów Kościoła na Wschodzie rozmawiał z nim jeszcze jako metropolita krakowski kard. Karol Wojtyła. Kiedy został papieżem, miał w ks. Radwanie zaufaną osobę, która przemierzyła Związek Sowiecki wszczepiając i wzdłuż oraz inne kraje, a potem w Watykanie dzielił się z Janem Pawłem II swymi spostrzeżeniami. Zdobywał je m.in. dzięki kontaktom z ludźmi różnych wyznań, także z prawosławnymi i grekokatolikami⁹.

Wraz z intensywnym rozwojem tego programu pojawiła się pilna potrzeba zbudowania domu, w którym mogliby mieszkać stypendyści. Pozwolenie na budowę domu w Lublinie otrzymano w 1992 roku. W maju tego samego roku rozpoczęto prace budowlane, które w podstawowym zakresie ukończono we wrześniu roku 1993. Przez kolejny rok trwały prace wykończeniowe i adaptacyjne¹⁰.

Projekt pomocy stypendialnej w ramach edukacyjnej i kulturowej działalności Fundacji zmierzał do przygotowania kadr inteligencji z krajów Europy Środkowej i Wschodniej, która wszechstronnie wykształcona i dojrzała religijnie miała się włączyć w przyszłości w życie Kościoła i odbudowę zniszczonych przez system komunistyczny społeczeństw. Fundacja Jana Pawła II pokrywała w całości koszt pobytu stypendystów na studiach w Polsce oraz otaczała ich opieką duszpasterską, by wraz z rozwojem intelektualnym dojrzewała ich wiara i umacniała się chrześcijańska postawa życiowa¹¹.

3. Geneza Domu Fundacji w Lublinie

Rada Administracyjna Fundacji dnia 15 stycznia 1991 r. podjęła decyzję o budowie takiego obiektu pod nazwą Dom Jana Pawła II w Lublinie przy ul. Boczna Lubomelskiej 2, gdzie w 1991 roku zakupiła działkę budowlaną o powierzchni 1612 m², powiększonej później o 844 m² areału¹². Wiosną 1992 roku ruszyła budowa Domu Fundacji Jana Pawła II, którą ukończono dzięki wsparciu finansowemu Fundacji Connolly z Filadelfii i zaangażowaniu Polonii amerykańskiej.

9. *Ks. dr hab. Marian Radwan SCJ kończy 85 lat*, <https://sercanie.pl/strony/ks--dr-hab--marian-radwan-scj-konczy-85-lat> [dostęp: 13.02.2022].

10. *Budowa i otwarcie domu*, <https://dfjp2.pl/dom-fundacji-w-lublinie/budowa-i-otwarcie-domu> [dostęp: 22.02.2021].

11. R. Krupa, *O działalności stypendialnej Fundacji Jana Pawła II*, „Biuletyn Fundacji Jana Pawła II” [dalej: BFJP2], 2 (2004), nr 6, s. 2-4.

12. Tamże, s. 9.

Fundacja Johna Connelly'ego, którą założył o. Josephine Maddeville, przekazała kiedyś Fundacji Jana Pawła II w Rzymie 2 miliony dolarów¹³.

Do budowy przystąpiono 18 maja 1992 r., w rocznicę urodzin Jana Pawła II. Do 30 września 1993 r. wykonano 70 % prac budowlanych. Dom został na tyle przygotowany, że od 1 października 1993 r. zamieszkało w nim 45 stypendystów, mimo że jeszcze trwały dalsze prace wykończeniowe. 13 października 1994 r. miało miejsce uroczyste poświęcenie obiektu. Po otwarciu tej placówki liczba stypendystów znacznie wzrosła. Administratorem Domu Jana Pawła II w Lublinie został ks. Ryszard Krupa SCJ, który poza kierowaniem budową opiekował się także stypendystami, zastępując dyrektora borykającego się z problemami zdrowotnymi. Żywiono wówczas nadzieję, że Dom ten, noszący imię papieża Słowianina, stanie się wspólnym domem słowiańskiej i sąsiedzkiej braci studenckiej, zmierzającej do lubelskiej *Almae Matris*¹⁴.

Akademik, nazwany Domem Fundacji Jana Pawła II, jest również miejscem spotkań i sprzyja integracji młodych ludzi, którzy studiują z dala od rodzinnego domu i kraju. Za pośrednictwem Domu w Lublinie Fundacja podejmuje dzieło propagowania kultury chrześcijańskiej i wiary katolickiej wśród osób pochodzących z krajów, gdzie przez lata Kościół był prześladowany i programowo niszczone. Jan Paweł II wielką troską obejmował odradzający się Kościół na Wschodzie, w tym także młodzież, jako jego „przyszłość”. Fundacja, za przyczyną orędownika tej sprawy ks. prof. Mariana Radwana SCJ, stała się wyrazicielem pragnienia papieża, by Kościołowi na Wschodzie przyjąć z pomocą duchowo-wychowawczą, intelektualną i materialną.

Działalność placówki Fundacji w Lublinie była głównym tematem obrad półrocznej sesji Rady Administracyjnej Fundacji Jana Pawła II 23 września 1993 r. w Castel Gandolfo. W zebraniu, któremu przewodniczył bp Szczepan Wesoły, wzięli udział następujący członkowie: abp Józef Kowalczyk (nuncjusz apostolski w Warszawie) oraz abp Adam J. Maida (metropolita z Detroit), ks. prał. Stanisław Dziwisz (wiceprzewodniczący Rady i sekretarz Ojca Świętego), ks. prof. Walter Ziemba (Detroit), prof. Alicja Grześkowiak¹⁵ (Warszawa), mec. Walter Zachariasiewicz (Waszyngton) i inż. Olgierd Stepan (Londyn). Obecny był również przedstawiciel Fundacji w Polsce mec. Maciej Bednarkiewicz. Odpowiedzialny za lubelską placówkę ks. dr Marian Radwan, dyrektor Polskiego Instytutu Kultury Chrześcijańskiej Fundacji, poinformował Radę, że jedno skrzydło budynku w Lublinie zostało już wykończony i od 1 października 1993 r. 48 stypendystów

13. K. Kloc, *Koła Fundacji w Ameryce*, BFJP2, 8 (2010), nr 32, s. 2-3.

14. M. Radwan, *Dom Jana Pawła II w Lublinie*, s. 9-10.

15. Prof. Alicja Grześkowiak była członkiem Rady Fundacji Jana Pawła II w latach 1992-2003 r. W. M. Zarębczan, *Polacy w Watykanie*, Pelplin 2004, s. 431.

Fundacji miało znaleźć tam kwaterunek. Dom był już częściowo zamieszkały, ale do jego pełnego wykończenia i wyposażenia niezbędne były jeszcze dodatkowe fundusze. Mec. Bednarkiewicz zawiadomił Radę, że sprawa tytułu własności placówki została pozytywnie załatwiona przez polskie władze. Tym samym Dom w Lublinie, obok istniejącego Domu Polskiego na via Cassia w Rzymie, Polskiego Instytutu Kultury Chrześcijańskiej i Ośrodka Dokumentacji Pontyfikatu Jana Pawła II, stanowił wówczas czwartą z rzędu instytucję podlegającą Fundacji w Rzymie¹⁶.

4. Inauguracja działalności Domu Fundacji w Lublinie

W czwartek 13 października 1994 r. na uroczystość otwarcia i poświęcenia obiektu, którego dokonał przewodniczący Rady Administracyjnej Fundacji Jana Pawła II abp Szczepan Wesoły, przybyli specjalnie ze Stanów Zjednoczonych: Emily Riley – wiceprezes Connelly Foundation, Christopher Riley – dyrektor Fundacji oraz mecenas Ryszard Krzyżanowski – prezes Krzyżanowski Foundation, która jest ściśle związana z Fundacją Connelly. Z Warszawy przybył mec. Maciej Bednarkiewicz – prezes Zarządu Przedstawicielstwa Fundacji Jana Pawła II w Polsce¹⁷.

Ceremonię poświęcenia Domu poprzedziło spotkanie gości ze stypendystami Fundacji Jana Pawła II w Lublinie. Przybyłych powitał dyrektor Polskiego Instytutu Kultury Chrześcijańskiej i dyrektor domu ks. Marian Radwan, przedstawiając obecnych studentów oraz rację ich pobytu i studiów w Lublinie. Powiedział m.in.: „(...) Czekaliśmy długo na ten dzień. Było pragnieniem Ojca Świętego, by w Lublinie przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim powstał ośrodek studiów dla młodzieży z krajów postkomunistycznych; w Lublinie, bo miasto to leży na styku kultury łacińskiej i bizantyjskiej – tu bywali biskupi i studenci z Petersburga, Władywostoku i Kijowa (...). Tu powstał Dom Jana Pawła II, a Fundacja tego imienia ma tu 150 stypendystów z 13. krajów od Estonii i Łotwy hen po Rosję, Kazachstan i Słowację. Było to możliwe dlatego, że ideę Ojca Świętego wsparli ofiarnie zawsze wierni, zawsze hojni, zawsze rozumiejący Kościół i dzieło ewangelizacji kultury Dobroczyńcy i Przyjaciele – Państwo Riley i Fundacja Connelly. Irlandzka dobroć i poświęcenie się dla dobra innych sprawiły, że jesteśmy tu razem (...)”¹⁸. W imieniu stypendystów przemawiała młoda studentka teologii z Ukrainy, dając w sposób wzruszający wyraz uczuciom wdzięczności za dar przyjaciół amerykańskich i Fundacji Jana Pawła II, dzięki któremu po latach życia w zakłamaniu i terrorze wyrafinowanej ateistycznej propagandy mogli teraz odnaleźć inny, lepszy świat:

16. *Budowa Domu Jana Pawła II w Lublinie postępuje szybko naprzód*, KR, 12 (1993), nr 97, s. 6-7.

17. *Uroczyste otwarcie Domu Fundacji Jana Pawła II w Lublinie*, KR, 13 (1994), nr 101, s. 9-10.

18. Tamże, s. 10-11.

„Z wielką radością staję dziś przed Państwem ze słowami powitania. Radość moją czerpię z wielu źródeł. Przede wszystkim z faktu tego niezwykłego spotkania. Bo przecież gromadzimy się tutaj, my – ludzie z różnych kultur i różnych narodów, którzy przez tyle lat byliśmy ustawieni po dwóch stronach muru i którym próbowano wmówić wzajemną wrogość; a dziś stajemy po jednej stronie, ręka w rękę, wspólnie poszukując elementów jednoczących. (...)”¹⁹. Za słowa powitania oraz wyrazy wdzięczności podziękowała Emily Riley: „Postanowiliśmy pomóc Wam w budowie tego Domu, kiedy ks. arcybiskup Wesoły przedstawił nam projekt obiektu. Ale również dlatego, że bardzo szanujemy Ojca Świętego Jana Pawła II, a to była również jego idea. Podobnie jak w Stanach Zjednoczonych, tak i w tej części Europy zmiany następują poprzez młode pokolenia. Byliście i jesteście w naszych sercach i modlitwach, a teraz jesteście tutaj, radośni, że możemy się z wami wszystkimi spotkać i wzajemnie poznać”²⁰.

Główna uroczystość otwarcia Domu Jana Pawła II miała miejsce następnego dnia, 14 października 1994 r. w kaplicy. Koncelebrowaną Mszę św. sprawował abp Szczepan Wesoły, a koncelebransami byli: abp Bolesław Pylak – metropolita lubelski, bp Ryszard Karpiński – biskup pomocniczy archidiecezji lubelskiej oraz kilku kapłanów, a wśród nich prorektorzy ATK i KUL. Obecni byli również członkowie Rady Wykonawczej Polskiego Instytutu Kultury Chrześcijańskiej²¹ i stypendyści Fundacji Jana Pawła II. Na początku Mszy św. ks. Marian Radwan wygłosił przemówienie. Mówił w nim m.in., że młodzi ludzie przybyli z trzynastu narodów, najmłodszy z nich nie skończył jeszcze siedemnastu lat. Przyprowadziła ich tu ich wiara, głównie katolicka, ale także prawosławna – byli wśród nich prawosławni, są grekokatolicy i katolicy obrządku łacińskiego. „Dziś do tej uczelni, pod Waszą opiekę, Ekscelencje i Magnificencje, przysyłają synów swojej ziemi duchy, które odeszły już do wieczności, duchy męczeńskich biskupów, kapłanów. (...). Ta młodzież przychodzi tu, bo mieli wiarę, bo ktoś w tamtą ziemię od Tallina aż po Władywostok rzucił ziarno i to ziarno dojrzewa. (...). Przy tym ołtarzu stoimy nie tylko my. Stoi ta młodzież, stoją biskupi, stoją kapłani i wierni mordowani tam, w syberyjskich, kazachskich, bułgarskich czy białoruskich łagrach. Wydaje mi się, że w tej kaplicy są ich duchy. Będziemy składać ofiarę krwi Jezusa Chrystusa i Jego Ciała, ale będziemy także przypominali Bogu ofiarę ich

19. Tamże, s. 11.

20. Tamże, s. 11-12.

21. Członkowie Rady Wykonawczej Polskiego Instytutu Kultury Chrześcijańskiej w 1988 r.: prof. Jerzy Kłoczowski (Lublin), prof. Józef Łukaszewicz (Wrocław), dr Mieczysław Paszkiewicz (Londyn), dr Andrzej Rzepliński (Warszawa). J. Turowicz, *Fundacja Jana Pawła II. O Fundacji Jana Pawła II*, wywiad z bp. Szczepanem Wesołym, „Tygodnik Powszechny”[dalej: TP], 42 (1988), nr 29, s. 1-2.

ciała i ich krwi. Módlmy się więc dziś razem, by ziarno rzucone przez tamtych męczenników zaowocowało w ich duchowych dzieciach”²².

Homilię wygłosił abp Szczepan Wesoły. Mówił w niej, że ksiądz Dyrektor przed Mszą świętą dziękował różnym osobom. Stwierdził, że to ks. Radwanowi w imieniu Rady Administracyjnej Fundacji Jana Pawła II należy się szczególne podziękowanie, gdyż była to jego idea i myśl. „On, dzięki swojej energii, a może i dzięki swojemu uporowi, takiemu świętemu uporowi, sprawił, że można było w tak krótkim czasie zrealizować pomysł domu, czyli jego budowę. Wprawdzie przypłacił to dwoma zawałami, ale myślę, że teraz, gdy Dom jest już gotowy i gdy ma pomocnika w osobie księdza Ryszarda Krupy, trzeci zawał już chyba nie nastąpi. Dziękujemy mu za jego ideę, za pracę, za to, że głównie dzięki jego wysiłkowi ten Dom stoi”²³. Arcybiskup mówił, że Fundacja pragnęła, aby ten Dom służył tym, którzy będą tu zdobywali wiedzę, ale równocześnie też doświadczenie w wierze. Wyraził pragnienie, aby stypendyści byli dla Lublina przypomnieniem wydarzeń z Wieczernika w dniu Pięćdziesiąticy, że posłannictwo chrześcijańskie obejmuje zawsze wiele narodów, wiele kultur, wiele języków ale zawsze w jednoświary: „W jednej wierze my pochodzący z różnych narodów, różnych kultur, mieszkający w różnych krajach wyznajemy jednego Chrystusa, żyjemy w jednym Chrystusie i o Nim chcemy świadczyć w dzisiejszym świecie”²⁴.

Jako wyraz uznania dla Fundacji Connelly, w westybulu Domu została odsłonięta tablica pamiątkowa uwieczniająca ofiarności filadelfijskiej Fundacji. Otwierając lubelskie „drzwi” na Wschód, Fundacja Jana Pawła II wzięła na swe barki poważną odpowiedzialność. By jej sprostać, Fundacja liczyła na poparcie swoich przyjaciół w świecie. W tej ofiarności nie można było pozostać w tyle za dobroczyńcami amerykańskimi, którzy uwierzyli w doniosłość akcji podjętej przez Fundację²⁵.

5. Struktura Domu Fundacji

Wraz z powstaniem wspomnianej instytucji w Lublinie Rada Administracyjna Fundacji ustaliła strukturę administracyjną placówki lubelskiej i wyłoniła jej dyrekcję. Od początku kierownictwo na zlecenie Fundacji przejęli księża sercanie. Inicjatorem

22. M. Radwan, *Plon, który wyrasta z ofiary męczenników*, KR, 13 (1994), nr 101, s. 12-13. Przemówienie ks. Radwana na początku Mszy św. w kaplicy Domu Jana Pawła II w Lublinie podczas głównej uroczystości otwarcia Domu, 14 X 1994 r.

23. Sz. Wesoły, *Dom służący zdobywaniu wiedzy i pogłębieniu wiary*, KR, 13 (1994), nr 101, s. 13. Homilia na Mszy św. w kaplicy Domu Fundacji JP II w Lublinie, podczas głównej uroczystości otwarcia Domu, 14 X 1994 r.

24. Tamże, s. 14.

25. *Uroczyste otwarcie Domu Fundacji Jana Pawła II w Lublinie*, KR, 13 (1994), nr 101, s. 12.

i odpowiedzialnym za nadzór nad wybudowaniem ośrodka od początku był ks. dr Marian Radwan SCJ z KUL, pierwszy dyrektor Domu, który pełnił tę funkcję w latach 1994-1995. Pomagał mu ks. Ryszard Krupa SCJ²⁶, jego późniejszy następca i dyrektor przez 17 lat (1995-2012). Współpraca Fundacji Jana Pawła II i Prowincji Polskiej Zgromadzenia Księży Sercanów przybrała formalne kształty w 1995 roku, kiedy podpisano odpowiednią umowę na prowadzenie Domu Fundacji w Lublinie i kierowanie programem stypendialnym. Wówczas nowym dyrektorem został ks. Ryszard Krupa SCJ, pełniący tę funkcję nieprzerwanie do roku 2012. Jego współpracownikami byli: ks. Marek Romańczyk SCJ (1999-2002), ks. Paweł Krok SCJ (2002-2004) i ks. Włodzimierz Płatek SCJ (2006-2012). Od 1 stycznia 2013 roku funkcję dyrektora Domu pełni ks. Jan Strzałka SCJ. Jego współpracownikiem w latach 2012-2016 był ks. Franciszek Wielgut SCJ, a obecnie funkcję zastępcy sprawuje ks. Robert Ptak SCJ²⁷.

Tabela 1. Kierownictwo Domu Fundacji Jana Pawła II w Lublinie w latach 1990-2014.

Lp.	Dyrektorzy	Lata	Wicedyrektorzy	Lata
1.	ks. dr Marian Radwan SCJ: - inicjator i odpowiedzialny za nadzór nad wybudowaniem ośrodka	1990-1994	ks. Ryszard Krupa SCJ: - pracownik Fundacji Jana Pawła II	od 1992 r
	- pierwszy dyrektor Domu	1994-1995	- zastępca dyrektora Domu	1994-1995
2.	ks. Ryszard Krupa SCJ: - drugi dyrektor Domu; - w 2012 r. decyzją prowincjała księży sercanów w Polsce został przeniesiony do Berlina	1995-2012	ks. Marek Romańczyk SCJ	1999-2002
			ks. Paweł Krok SCJ	2002-2004
			ks. Włodzimierz Płatek SCJ; - w 2012 r. decyzją prowincjała księży sercanów w Polsce został przeniesiony do Krakowa	2006-2012

26. Ks. Ryszard Krupa SCJ (ur. 1962 w Dębicy) – sercanin; pierwsze śluby: 26 IX 1981, święcenia kapłańskie: 11 VI 1988 w Stadnikach; od 1992 r. przez ponad 20 lat pracował w Fundacji Jana Pawła II w Lublinie, zostając później zastępcą dyrektora ks. M. Radwana (1994-1995), a następnie dyrektorem (1995-2012) nowego Domu Fundacji dla studentów z Europy Środkowej i Wschodniej. W 2012 r. przyjechał do Berlina, aby wraz z innymi sercanami z różnych krajów rozpocząć projekt zaangażowania duszpasterskiego. Później został rektorem klasztoru sercanów w Maria Martental (Leienkaul, Nadrenia-Palatynat) w Niemczech. Źródło: W. M. Zarębczan, *Polacy w Watykanie*, s. 460; Ks. Ryszard Krupa SCJ rektorem sanktuarium w Martental, http://eccenewscor.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=518:ks-ryszard-krupa-rektorem-sanktuarium-w-martental&catid=54&Itemid=101 [dostęp: 19.05.2022].
27. Kwerenda w Domu Fundacji w Lublinie oraz rozmowa z dyrekcją Domu ks. J. Strzałką i ks. F. Wielgutem w 2015 r.; *Dom Fundacji w Lublinie*, <https://dfjp2.pl/dom-fundacji-w-lublinie> [dostęp: 13.04.2022].

Lp.	Dyrektorzy	Lata	Wicedyrektorzy	Lata
3.	ks. Jan Strzałka SCJ: - trzeci dyrektor Domu; w sekretariacie pracuje Renata Kołodziej.	Od 1 I 2013 – obecnie	ks. Franciszek Wielgut SCJ	2013-2016
			ks. Robert Ptak SCJ	2016 – obecnie

Źródło: Opracowanie autora na podstawie danych z Archiwum Ośrodka Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II w Rzymie oraz Archiwum Domu Fundacji w Lublinie; artykuły z „Kroniki Rzymskiej”; rozmowa z dyrektorką Domu ks. J. Strzałką i ks. F. Wielgutem w 2015 r.; Dom Fundacji w Lublinie, <https://dfjp2.pl/dom-fundacji-w-lublinie> [dostęp: 13.04.2022]; Zmiany w Domu Fundacji w Lublinie, BFJP2, 3(2013), nr 42, s. 1-3.

Kolejnymi dyrektorami zostali także księża sercanie. Decyzją Prowincjała Zgromadzenia Księży Najświętszego Serca Jezusowego w Polsce w 2012 roku ks. Ryszard Krupa SCJ został przeniesiony do Berlina, a jego aktualny wówczas zastępca ks. Włodzimierz Płatek SCJ do Krakowa. Na łamach „Biuletynu” Fundacji umieszczono świadectwa i podziękowania dla ks. Krupy od wychowanków Fundacji, studentów mieszkających w Lublinie. Od 1 stycznia 2013 r. do dzisiaj funkcja ta została powierzona ks. Janowi Strzałce SCJ, który Domem Fundacji Jana Pawła II w Lublinie zarządza ze swoimi zastępcami, kolejno ks. Franciszkiem Wielgutem SCJ²⁸ i obecnie ks. Robertem Ptakiem SCJ. W sekretariacie pracuje Renata Kołodziej²⁹. Trzeba także dodać, że duże znaczenie dla realizacji programu stypendialnego ma pomoc materialna, jaką Fundacja otrzymuje od Konferencji Episkopatu Włoch.

Stroną formalną programu stypendialnego zajmuje się Przedstawicielstwo Prawne Fundacji w Polsce, powołane w roku 1993, które prowadzi mec. Maciej Bednarkiewicz. Stypendyści mogą liczyć również na pomoc członków Towarzystwa Przyjaciół Fundacji z Warszawy. Natomiast 6 września 1999 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zarejestrował Towarzystwo Przyjaciół Fundacji Jana Pawła II, którego celem ma być propagowanie nauczania Ojca Świętego, wspieranie finansowe stypendystów i promocja społecznego nauczania Kościoła³⁰.

W Domu Fundacji znajdują się: kaplica, biuro dyrektora i sekretariat, aula oraz pokoje, w których mieszkają stypendyści. Dom w Lublinie prowadzi działalność dwutorowo: w czasie roku akademickiego jest mieszkaniem dla studentów i miejscem pracy duszpasterskiej prowadzonej wśród nich przez księży sercanów, a w czasie wakacji letnich organizuje sesje, sympozja, kursy. Celom tym służą:

28. *Zmiany w Domu Fundacji w Lublinie*, BFJP2, 11 (2013), nr 42, s. 1-3.

29. *Kontakt*, <https://dfjp2.pl/kontakt> [22.02.2023].

30. M. Kołodziejczyk, *Spotkanie opłatkowe w lubelskim Domu Fundacji Jana Pawła II*, KR, 19 (2000), nr 122, s. 7.

kaplica, aula, duża sala jadalna, kuchnia, pralnia, sale rekreacyjne i mieszkania dla ok. 100 osób, a także biuro dyrektora i sekretariat. W Domu Fundacji, poza setką mieszkających stypendystów, w pokojach dwu i jednoosobowych z łazienkami zatrzymują się także stypendyści studiów zaocznych. W 2007 roku mieszkało ich 98³¹. W domowej kaplicy pw. Świętych Cyryla i Metodego stypendyści uczestniczą we Mszy św. i różnych nabożeństwach, biorą udział w cotygodniowej katechezie, gromadzą się na wspólnym przeżywaniu świąt. Dom w Lublinie to także miejsce spotkań stypendystów z poszczególnych państw; odprawiane są dla nich Msze św. w ich ojczystych językach. Organizowane są też kursy języka angielskiego, niemieckiego i włoskiego³².

Dom Fundacji Jana Pawła II w Lublinie jak na budynek wybudowany w latach 90. XX wieku jest obiektem zaprojektowanym nowoczesnie, przestronnie i praktycznie. Posiada 4 piętra, a jako budulec zastosowano w dużej mierze cegłę klinkierową, dzięki czemu dom nie potrzebuje elewacji, co nadaje mu charakterystyczny, elegancki wygląd. Budynek, zgodnie z zamysłem, jest akademikiem dla studentów.

6. Działalność Domu Fundacji

Na codzienność życia składają się cykliczne spotkania, cotygodniowa katecheza, rekolekcje wielkopostne i inne formy pracy służące zarówno rozwojowi życia religijnego, jak też budowaniu więzi między stypendystami. Z ważnych i radosnych momentów z 2004 roku należy odnotować na przykład czerwową wizytę w Lublinie członków Towarzystwa Przyjaciół Fundacji Jana Pawła II z północnej Francji. Irena, jedna ze stypendystek Fundacji, studentka Studium Dziennikarstwa KUL zdobywająca również wiedzę na Wydziale Teologii KUL, podczas wakacyjnego stażu w Sekcji Polskiej i Ukraińskiej Radia Watykańskiego ze wzruszeniem wypowiedziała kiedyś słowa: „Jak to dobrze, że osoba Papieża-Polaka łączy ludzi z całego świata w czynieniu dobra. Dzięki Niemu możemy na nowo odkrywać swoje korzenie; dzięki Niemu to dobro i miłość będziemy mogli zanieść do krajów, z których pochodzimy”³³. Irena za kilka miesięcy wracała na Ukrainę, a jej marzeniem było podjęcie pracy w mediach związanych z Kościołem.

31. S. Wylężek, *Fundacja Jana Pawła II*, (Rzym, 18 V 2007), w: *Fundacja Jana Pawła II*, red. K. Kuźnik, S. Łącki, Marki 2007, s. 20.

32. S. Wylężek, *Fundacja Jana Pawła II*, s. 20-21; R. Krupa, *O działalności stypendialnej*, BFJP2, 2 (2004), nr 6, s. 2-4.

33. M. Kołodziejczyk, *Oplątek w Lubelskim Domu Jana Pawła II*, KR, 16 (1998), nr 114, s. 17-18.

W lubelskim Domu Fundacji Jana Pawła II odbywały się cykliczne spotkania, m.in. spotkania opłatkowe. I tak np. 18 grudnia 1999 r. na tę uroczystość przybył nuncjusz apostolski w Polsce abp Józef Kowalczyk. Wzięło w nim udział ponad 120 stypendystów Fundacji z 9 krajów Europy Środkowo-Wschodniej, studiujących na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Studentom towarzyszył prorektor uczelni ds. kontaktów z zagranicą ks. prof. Franciszek Kampka oraz s. prof. Zofia Zdybicka USJK³⁴ z Wydziału Filozofii i s. Barbara Cholewa USJK, kierowniczka żeńskiego Domu Akademickiego na Poczekajce. Przybyli także: przewodniczący Przedstawicielstwa Fundacji Jana Pawła II w Polsce, mec. Maciej Bednarkiewicz i Ewa Bednarkiewicz – przewodnicząca powstałego w Warszawie Towarzystwa Przyjaciół Fundacji wraz ze swoją zastępczynią Teresą Juśkiewicz-Kowalik³⁵.

W program wychowawczy Fundacji Jana Pawła II było i jest wpisane organizowanie pielgrzymek do różnych sanktuariów w Polsce i Europie. Stypendyści zza wschodniej granicy nie znali Polski, dlatego co roku starano się pokazać im te miejsca, które nie tylko wiążą się bezpośrednio z osobą Jana Pawła II, ale także z 1000-letnią historią chrześcijaństwa w Ojczyźnie.

Pielgrzymka stypendystów Fundacji z Lublina do Rzymu była od wielu lat ich marzeniem. Pragnęli oni wyrazić Janowi Pawłowi II wdzięczność za otwarcie bramy, przez którą mogą zmierzać do wspólnot wolnych narodów. Życie każdego ze stypendystów wiązało się z papieżem poprzez otrzymywanie stypendium od Fundacji, której patronuje Jan Paweł II, a która mocno wpisała się w historię ich życia. Fundacja tę ich historię zmieniła diametralnie, otwierając przed nimi możliwość zdobycia wykształcenia, które ukierunkuje całe ich dalsze życie zawodowe, kulturowe, duchowe i religijne. Dlatego też motyw dziękczynienia w roku złotego jubileuszu kapłaństwa Ojca Świętego był podstawowy. To pragnienie zostało zrealizowane we wrześniu 1996 roku, kiedy to grupa 68 stypendystów odbyła pielgrzymkę do Rzymu dzięki przychylności i pomocy członków Rady Administracyjnej Fundacji, Przedstawicielstwa Fundacji w Polsce oraz pracowników Domu Polskiego w Rzymie. Wyruszone z Lublina 23 września wieczorem dwoma autobusami i w Wiecznym Mieście spędzono pięć dni. Najważniejszym wydarzeniem była prywatna audjencja u Ojca Świętego w Castel Gandolfo. Podczas rozmowy Jan Paweł II, który rozmawiał z każdym uczestnikiem pielgrzymki, pytał o miejsce urodzenia, o rodzinną parafię, czy to w Wilnie, czy w Odessie, Lwowie, Nowosybirsku, Żołudku, czy dalekim Ałdamie. W czasie tej pielgrzymki zwiedzono także Pompeje, Asyż i Wenecję. Pielgrzymowanie do Rzymu dało sposobność bezpośredniego spotkania z pomnikami architektury i sztuki, ale też stawiało pytania o wiarę i chrześcijańską postawę. Dało także sposobność

34. USJK – Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego.

35. M. Kołodziejczyk, *Spotkanie opłatkowe*, s. 7.

lepszego poznania Fundacji Jana Pawła II w jej rzymskim centrum i przyczyniło się do ugruntowania więzi, pomagając w budowaniu wspólnoty stypendystów Fundacji Jana Pawła II³⁶.

W dniach 18-26 września 2009 roku dyrekcja Domu Fundacji Jana Pawła II w Lublinie zorganizowała dla stypendystów kolejną pielgrzymkę do Rzymu. Poprzednie dwie odbyły się w 1996 i 2001 roku (13-21 września 2001 r., grupa 87 osób, składająca się ze stypendystów oraz kilku pracowników lubelskiego Domu Fundacji) i w ich trakcie stypendyści spotkali się z Janem Pawłem II³⁷. Podobnie jak dwie poprzednie, ta zorganizowana została przy aprobacie Rady Administracyjnej Fundacji, a współorganizatorem było Stowarzyszenie Przyjaciół Fundacji Jana Pawła II w Warszawie. Kilkudniowy pobyt w Rzymie miał zasadniczo dwa wymiary: religijny i kulturowy, które niekiedy trudno rozdzielić. Pielgrzymka stypendystów do Rzymu stanowi bardzo ważny element działalności wychowawczej, którą realizuje Fundacja w Lublinie. Uzupełnia doskonale pomoc stypendialną, umożliwiając pogłębienie więzi stypendystów z Janem Pawłem II. Służy jednocześnie przybliżeniu dziedzictwa kultury zachodniej. Plan wyjazdu był bogaty i oprócz czterodniowego pobytu w Rzymie obejmował także zwiedzanie Wenecji, Florencji i Asyżu. W Rzymie 90-osobowa grupa zatrzymała się w Domu Polskim przy via Cassia 1200. W poniedziałek rano, 21 września, z ks. prał. Stefanem Wyleżkiem modlono się na Mszy św. w Grotach Watykańskich przy ołtarzu obok grobu św. Piotra i Sługi Bożego Jana Pawła II. W kolejnym dniu uczestniczono we Mszy św. w kościele pw. św. Klemensa w pobliżu grobu św. Cyryla. Kolejny dzień był wyjątkowy ze względu na audiencję papieską w Auli Pawła VI z Benedyktem XVI, który skierował do stypendystów słowa pozdrowienia³⁸.

W dniach 18-19 lutego 2006 roku stypendyści wraz z członkami Towarzystwa Przyjaciół Fundacji Jana Pawła II w Polsce wyruszyli do Krakowa. Na szlaku pielgrzymki znalazło się kilka wyjątkowych miejsc naznaczonych także obecnością kard. Wojtyły, a potem Jana Pawła II. Pierwszym punktem stacyjnym była katedra i zamek na Wawelu. Późnym popołudniem uczestnicy pielgrzymki zostali przyjęci w rezydencji arcybiskupów krakowskich przez kard. Stanisława Dziwisza, który sprawował władzę zwierzchnią nad Fundacją Jana Pawła II. W niedzielny poranek stypendyści uczestniczyli we Mszy św. w Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Łagiewnikach. Kolejnym punktem na szlaku pielgrzymki było Muzeum Archidiecezji Krakowskiej. Już przed wyjazdem z Krakowa pielgrzymi zatrzy-

36. R. Krupa, *Stypendyści Fundacji Jana Pawła II*, KR, 15 (1996), nr 109, s. 19-20.

37. Tenże, *Pielgrzymka stypendystów Fundacji Jana Pawła II do Rzymu*, KR, 19 (2001), nr 129, s. 24-25.

38. Tenże, *Pielgrzymka stypendystów Fundacji Jana Pawła II do Rzymu w 2009 roku*, BFJP2, 7 (2009), nr 28, s. 3-4.

mali się na modlitwę w Sanktuarium Matki Bożej Płaszowskiej przy klasztorze Księży Sercańów, a w drodze powrotnej spotkali się z nowicjuszami w klasztorze sercańskim w Stopnicy koło Buska-Zdroju. Większość ze stypendystów była w Krakowie po raz pierwszy. Pobyt ten stanowił ważny element w poznawaniu historii i kultury polskiej³⁹.

Podobnie w roku 2013 stypendyści Fundacji studiujący w Lublinie odbyli wspólną pielgrzymkę do Krakowa, Wadowic, Kalwarii Zebrzydowskiej. Ta inicjatywa zbiegła się z uroczystością poświęcenia kościoła pod wezwaniem bł. Jana Pawła II w Centrum „Nie lękajcie się” w Łagiewnikach oraz 50. rocznicą święceń kapłańskich kard. Stanisława Dziwisza. Uroczystości 23 czerwca 2013 r. poprzedzono wizytą w sanktuarium maryjnym w Kalwarii Zebrzydowskiej i Wadowicach⁴⁰.

Po zakończeniu sesji egzaminacyjnej, 26 czerwca 2007 r., 45-osobowa grupa stypendystów wyruszyła z Lublina do Francji. Pielgrzymka zasadniczo miała dwa cele: Paryż i Lourdes. Motorem całej grupy była Krystyna Tomkiewicz, od wielu lat członek Rady Administracyjnej Fundacji Jana Pawła II. Po paryskich ulicach i kościołach oprowadzał grupę dr Jan Konieczny. Dzięki pomocy rektora Polskiej Misji Katolickiej we Francji, ks. inf. Stanisława Jeża (trzeci raz zaprosił stypendystów do Francji i umożliwił pobyt w domu polskiej misji w Lourdes) i innych pracowników Misji, było możliwe pokonanie wszystkich przeszkód administracyjnych przy uzyskiwaniu wiz wjazdowych do Francji. Wielu uczestników pielgrzymki było już absolwentami studiów, dla których pobyt we Francji stanowił podsumowanie pięcioletniej troski Przyjaciół Fundacji Jana Pawła II o los młodych ludzi⁴¹.

W dniach od 29 czerwca do 4 lipca 2004 r. Fundacja Jana Pawła II zorganizowała w Lublinie zjazd absolwentów, a zarazem stypendystów. Było to pierwsze spotkanie absolwentów w historii działalności stypendialnej Fundacji. Wśród zaproszonych uczestników były przede wszystkim te osoby, które po ukończeniu studiów wróciły do krajów pochodzenia. W spotkaniu wzięło udział 51 osób, w tym: z Ukrainy – 33, z Białorusi – 10, z Litwy – 5, z Czech – 1, z Rosji – 1, z Gruzji – 1. Poza ponownym spotkaniem po latach i odnowieniem więzów towarzyskich, które zrodziły się w czasie studiów, istotne jednak było także poznanie losów byłych stypendystów po powrocie do krajów ich pochodzenia, czyli w dużej mierze trudności ze znalezieniem pracy i z adaptacją na nowo. Organizatorów interesowały też ich oczekiwania wobec Fundacji oraz, czy w aktualnej pracy zawodowej i społecznej byłych stypendystów Fundacja może im nadal pomóc. Celem zjazdu miało być

39. Tenże, *Pielgrzymka stypendystów do Krakowa*, BFJP2, 4 (2006), nr 14, s. 5-6.

40. E. Bednarkiewicz, *Pielgrzymka Stypendystów Fundacji Jana Pawła II*, BFJP2, 11 (2013), nr 43, s. 1.

41. R. Krupa, *Pielgrzymka stypendystów do Francji*, BFJP2, 5 (2007), nr 19, s. 2-3.

również przyjrzenie się procesowi wyłaniania nowych kandydatów do stypendiów. Program obejmował spotkanie z władzami KUL, sesję poświęconą pontyfikatowi Jana Pawła II, dyskusję panelową na temat „Młodzi katolicy w społeczeństwie wyboru”, wizytę w nuncjaturze apostolskiej w Warszawie, kilkugodzinną dyskusję uczestników zjazdu z mec. Maciejem Bednarkiewiczem i Krystyną Tomkiewicz – członkami Rady Administracyjnej Fundacji. Księża rektorzy KUL: ks. prof. Andrzej Szostek MIC (rektor w latach 1998-2004 i ks. prof. Stanisław Wilk SDB (rektor w latach 2004-2012) przybliżyli aktualny wizerunek uczelni, ponadto ks. Szostek wygłosił referat na temat: „Prawda o człowieku – prawda o Bogu podstawą budowania nowej cywilizacji”. W ramach sesji, do której wprowadzenie miał ks. prof. Tadeusz Styczeń, stypendyści mogli także wysłuchać ciekawych wykładów: prof. Alicji Grześkowiak – „Jan Paweł II obrońca życia” oraz prof. Wojciecha Chudego – „Biały Pielgrzym – znak trudu i nadziei”. Poruszające świadectwo dał ks. prof. Marian Radwan. Ze wzruszeniem mówił o swoich kolejnych podróżach do krajów ZSRR, a potem byłego ZSRR, o spotkaniach z tamtymi ludźmi, o początkach dzieła Fundacji w Lublinie, o budowaniu Domu i włożonym trudzie aż po utratę zdrowia. Dyskusję panelową „Młodzi katolicy w społeczeństwie wyboru” rozpoczął abp Józef Życiński, metropolita lubelski. Zaproszono do niej także Mateusza Bednarkiewicza – filozofa i reżysera teatralnego, Krzysztofa Skowrońskiego – dziennikarza oraz Jakuba Wygnańskiego – znanego w Polsce propagatora organizacji pozarządowych. Dzięki Towarzystwu Przyjaciół Fundacji Jana Pawła II z prezes Ewą Bednarkiewicz na czele zorganizowano wyjazd do Warszawy i spotkanie z abp. Józefem Kowalczykiem – nuncjuszem apostolskim w Polsce. Gospodarz przybliżył historię nuncjatury, a także zadania, jakie obecnie stają przed nuncjuszem apostolskim. Stypendyści zostali przyjęci z wielką życzliwością i gościnnością. Bardzo ważnym elementem zjazdu była codzienna Eucharystia. Przewodniczyli jej i homilie głosili: bp Ryszard Karpiński – archid. lubelska, ks. prał. Stanisław Jeż – Paryż i ks. prof. Tadeusz Styczeń – Lublin. Nie zabrakło wspólnej zabawy, ogniska, dzielenia się doświadczeniami. W przeprowadzonej ankiecie większość osób wyraziła pragnienie, by spotkania absolwentów stały się tradycją, ujawniła się ponadto idea organizowania ich nie tylko w Lublinie, ale także w krajach zamieszkania byłych stypendystów⁴².

Od 1990 roku w siedzibie Domu Fundacji w Lublinie mieściła się i działała Pracownia Naukowa Polskiego Instytutu Kultury Chrześcijańskiej rzymskiej Fundacji pod kierownictwem ks. dr. Mariana Radwana⁴³. Otwarta dla innych naukowców pracownia prowadziła badania nad rolą polskiej kultury chrześcijań-

42. Tenże, *Zjazd absolwentów stypendystów Fundacji Jana Pawła II*, BFJP2, 2 (2004), nr 7, s. 3.

43. Po utworzeniu programu stypendialnego dla młodzieży z krajów byłego obozu socjalistycznego w ramach działalności Fundacji JP II przeniósł się do Lublina, gdzie otworzył Pracownię

skiej w krajach słowiańskich, zwłaszcza na terenach byłego ZSRR. W roku 1991 Jan Paweł II powiedział o pracowni naukowej Instytutu w Lublinie, że sprawia mu szczególną radość fakt powołania jej do życia, skupienie się na problemach Europy Środkowo-Wschodniej oraz konkretna pomoc kulturalna poprzez udzielanie stypendiów młodzieży katolickiej z byłego Związku Radzieckiego, Węgier, Czechosłowacji, Rumunii i Jugosławii pragnącej studiować na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim: „Niezmierznie ważny jest ten wysiłek tworzenia zrębów przyszłej inteligencji katolickiej tam, gdzie Kościół ponownie odżywa po latach prześladowań i przymusowego milczenia”⁴⁴.

W roku 1998 lubelska Pracownia Naukowa Instytutu Fundacji Jana Pawła II opublikowała w j. rosyjskim, we współpracy z Fundacją Pomoc Kościołowi w potrzebie („Die Kirche in Not”), trzy tomy katechez Jana Pawła II na temat Credo. Rok później oddano do druku ostatni, czyli czwarty tom katechez. Podobnie jak poprzednie trzy tomy i ten ukazał się drukiem w Moskwie⁴⁵. Kontynuowano prace nad repetytorium zawartości mińskich i petersburskich archiwów kościelnych i tematyki kościelnej w archiwach państwowych. Przystąpiono do ostatecznej redakcji opracowania na temat: *Kościół unicki w zaborze rosyjskim (1795-1839)*. Drukiem wydano książkę pod tytułem: *Kościół w Rosji i na Białorusi w relacjach duszpasterzy (1892-1926)*, Kraków 1999⁴⁶. Natomiast wspólnie z Instytutem Europy Środkowo-Wschodniej KUL w 1998 r. w ramach serii wydawniczej „Materiały do dziejów Kościoła w Rzeczypospolitej i w Rosji” wydano kolejne trzy tomy. Pierwszy z nich jest pracą ks. Mariana Radwana i nosi tytuł: *Repetytorium wizytacji kościołów i klasztorów w archiwach petersburskiego Kolegium Duchownego (1797-1914)*, Lublin 1998. Powstała ona po bardzo żmudnej kwerendzie archiwalnej w Sankt-Petersburgu⁴⁷. W ramach serii wydano kolejne dwutomowe dzieło I. B. Chodźko: *Diecezja mińska około roku 1830*, którego rękopis (z 1850 roku) zabezpieczył sługa Boży ks. bp Zygmunt Łoziński. Ponadto kontynuowano badania nad rosyjskimi źródłami archiwalnymi do dziejów archidiecezji mohylewskiej⁴⁸. Publikacje te

Naukową Fundacji, której w latach 1994-1999 był kierownikiem. W. M. Zarębczan, *Polacy w Watykanie*, s. 512.

44. Jan Paweł II, *Trzeba na nowo ukazać Europie wartość i piękno kultury chrześcijańskiej*, OR, 12 (1991), nr 9-10, s. 40-41. Przemówienie z okazji 10-lecia Fundacji Jana Pawła II, Watykan 26 IX 1991 r.

45. Fundacja wspierała finansowo prowadzone kwerendy i tłumaczenia książek na język rosyjski i białoruski, np. *Dzieło chrystianizacji Rusi Kijowskiej*, red. R. Łużny, Rzym-Lublin 1988: *Bilans działalności Fundacji Jana Pawła II*, KR, 17 (1999), nr 118, s. 7-8.

46. *Fundacja Jana Pawła II w roku Wielkiego Jubileuszu*, KR, 17 (1999), nr 122, s. 10.

47. M. Radwan, *Nowości z Pracowni Naukowej*, KR, 16 (1998), nr 116, s. 15.

48. *30 lat Fundacji Jana Pawła II*, FJP2B, 2011, nr 35, s. 2-4.

były możliwe dzięki pomocy Fundacji Jana Pawła II, której życzliwość dla tego rodzaju inicjatyw wydawniczych zasługiwała na szczególne uznanie i wdzięczność⁴⁹.

W 2001 roku pracownia naukowa pod kierownictwem ks. Radwana prowadziła kwerendy badawcze w archiwach rosyjskich, ukraińskich oraz białoruskich i opracowała kilka tomów dokumentów oraz repertoriów archiwalnych wykazujących niezłomnie żywą obecność Kościoła katolickiego na tych terenach⁵⁰.

Dokonania ks. Radwana podkreślił m.in. kard. Stanisław Dziwisz podczas jubileuszu 25-lecia otwarcia Domu Fundacji, jaki odbył się 19 października 2019 r. i podczas którego ks. Radwan został uhonorowany medalem Jubileuszowym 100-lecia KUL. Hierarcha powiedział wówczas: „Wielkie zasługi na tym polu ma ksiądz profesor Marian Radwan, który wcześniej poznał sytuację Kościoła na Wschodzie i dostrzegł problem oraz szansę zainwestowania w edukację młodych i zasygnalizował to Ojcu Świętemu. A Ojciec Święty okazał się bardzo hojny, bo był głęboko przekonany o słuszności i zbawiennych owocach inicjatywy”⁵¹.

Bibliografia

- 30 lat Fundacji Jana Pawła II*, „Biuletyn Fundacji Jana Pawła II”, 2011, nr 35, s. 2-4.
- Bednarkiewicz E., *Pielgrzymka Stypendystów Fundacji Jana Pawła II*, „Biuletyn Fundacji Jana Pawła II”, 11 (2013), nr 43, s. 1.
- Budowa Domu Jana Pawła II w Lublinie postępuje szybko naprzód*, „Kronika Rzymska”, 12 (1993), nr 97, s. 6-7.
- Budowa i otwarcie domu*, <https://dfjp2.pl/dom-fundacji-w-lublinie/budowa-i-otwarcie-domu> [dostęp: 22.02.2021].
- Dom Fundacji w Lublinie*, <https://dfjp2.pl/dom-fundacji-w-lublinie> [dostęp: 13.04.2022].
- Film w formacie DVD „Fundacja Jana Pawła II” z 2012 r., produkcja: Polvision TV Chicago.
- Jan Paweł II, *Z miłości Kościoła i Ojczyzny, przemówienie w Watykanie*, 26 X 1995 r., „L'Osservatore Romano”, 17 (1996), nr 1, s. 56-57.
- Kloc K., *Koła Fundacji w Ameryce*, „Biuletyn Fundacji Jana Pawła II”, 8 (2010), nr 32, s. 2-3.
- Kołodziejczyk M., *Oplatek w Lubelskim Domu Jana Pawła II*, „Kronika Rzymska”, 16 (1998), nr 114, s. 17-18.

49. M. Radwan, *Nowości z Pracowni Naukowej*, s. 15.

50. *Posiedzenie Rady Administracyjnej Fundacji Jana Pawła II*, KR, 21 (2002), nr 130, s. 14-16.

51. *Ks. dr hab. Marian Radwan SCJ kończy 85 lat*, <https://sercanie.pl/strony/ks--dr-hab--marian--radwan-scj-konczy-85-lat> [dostęp: 13.01.2022].

- Kołodziejczyk M., *Spotkanie oplatkowe w lubelskim Domu Fundacji Jana Pawła II*, „Kronika Rzymska”, 19 (2000), nr 122, s. 7.
Kontakt, <https://dfjp2.pl/kontakt> [22.02.2023].
- Krupa R., *Pielgrzymka stypendystów do Krakowa*, „Biuletyn Fundacji Jana Pawła II”, 4 (2006), nr 14, s. 5-6.
- Krupa R., *O działalności stypendialnej Fundacji Jana Pawła II*, „Biuletyn Fundacji Jana Pawła II”, 2 (2004), nr 6, s. 2-4.
- Krupa R., *Pielgrzymka stypendystów do Francji*, „Biuletyn Fundacji Jana Pawła II”, 5 (2007), nr 19, s. 2-3.
- Krupa R., *Pielgrzymka stypendystów Fundacji Jana Pawła II do Rzymu*, „Kronika Rzymska”, 19 (2001), nr 129, s. 24-25.
- Krupa R., *Pielgrzymka stypendystów Fundacji Jana Pawła II do Rzymu w 2009 roku*, „Biuletyn Fundacji Jana Pawła II”, 7 (2009), nr 28, s. 3-4.
- Krupa R., *Stypendyści Fundacji Jana Pawła II*, „Kronika Rzymska”, 15 (1996), nr 109, s. 19-20.
- Ks. dr hab. Marian Radwan SCJ kończy 85 lat, <https://sercanie.pl/strony/ks--dr-hab--marian-radwan-scj-konczy-85-lat> [dostęp: 13.02.2022].
- Ks. Ryszard Krupa SCJ rektorem sanktuarium w Martental, http://eccenewscor.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=518:ks-ryszard-krupa-rektorem-sanktuarium-w-martental&catid=54&Itemid=101 [dostęp: 19.05.2022].
- Kwerenda w Domu Fundacji w Lublinie oraz rozmowa z dyrekcją Domu ks. J. Strzałką i ks. F. Wielgutem w 2015 r.;
- O Fundacji Jana Pawła II, wywiad z bp. Szczepanem Wesołym, „Tygodnik Powszechny”, 42 (1988), nr 29, s. 1-2.
- Posiedzenie Rady Administracyjnej Fundacji Jana Pawła II, „Kronika Rzymska”, 21 (2002), nr 130, s. 14-16.
- Przeczyszewski M., *Jana Pawła II Europa dwóch płuc*, <https://www.ekai.pl/jana-pawla-ii-europa-dwoch-pluc> [9.11.2019].
- Radwan M., *Dom Jana Pawła II w Lublinie*, „Kronika Rzymska”, 12 (1993), nr 97, s. 8-10.
- Radwan M., *Nowości z Pracowni Naukowej*, „Kronika Rzymska”, 16 (1998), nr 116, s. 15.
- Radwan M., *Plon, który wyrasta z ofiary męczenników*, „Kronika Rzymska”, 13 (1994), nr 101, s. 12-13. Przemówienie ks. Radwana na początku Mszy św. w kaplicy Domu Jana Pawła II w Lublinie podczas głównej uroczystości otwarcia Domu, 14 X 1994 r.
- Uroczyste otwarcie Domu Fundacji Jana Pawła II w Lublinie, „Kronika Rzymska”, 13 (1994), nr 101, s. 9-12.

- Wesoły Sz., *Dom służący zdobywaniu wiedzy i pogłębieniu wiary*, „Kronika Rzymska”, 13 (1994), nr 101, s. 13. Homilia na Mszy św. w kaplicy Domu Fundacji JPII w Lublinie, podczas głównej uroczystości otwarcia Domu, 14 X 1994 r.
- Wyłęzek S., *Fundacja Jana Pawła II*, (Rzym, 18 V 2007), w: *Fundacja Jana Pawła II*, red. K. Kuźnik, S. Łacki, Marki 2007.
- Zarębczan W. M., *Polacy w Watykanie*, Pelplin 2004.
- Zmiany w Domu Fundacji w Lublinie*, „Biuletyn Fundacji Jana Pawła II”, 3 (2013), nr 42, s. 1-3

Streszczenie

Papieska Fundacja Jana Pawła II w Rzymie została ustanowiona 16 X 1981 r. dekretem papieskim jako organizacja non-profit, z głównymi celami wspierania inicjatyw oświatowych, naukowych, kulturalnych, religijnych i charytatywnych związanych z pontyfikatem Jana Pawła II. Siedziba fundacji znajduje się w Watykanie.

Jedną ze znaczących agend i zarazem ekspozytur Fundacji Jana Pawła II w Polsce jest Dom Fundacji w Lublinie. Z początkiem lat 90. XX w. Dom ten dał początek programowi stypendialnemu dla młodzieży z krajów dawnego bloku wschodniego.

Na wniosek ks. Mariana Radwana, zaakceptowany przez Jana Pawła II, dla studentów ze Europy Wschodniej podjęto budowę akademika w Lublinie, nowego domu Fundacji. Z pomocą w realizacji projektu przyszła Fundacja Connolly z Filadelfii. Dom Fundacji Jana Pawła II w Lublinie oddano do użytku w 1993 r., a uroczyste poświęcenie odbyło się 13 X 1994 roku.

Fundusz stypendialny stanowi dziś bardzo ważne pole działania Fundacji. Dzięki działalności stypendialnej Fundacja Jana Pawła II może dziś pochwalić się liczbą ok. tysiąca absolwentów w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II oraz Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie. Grupę stypendystów stanowią studenci pochodzący z krajów byłego ZSRR i dawnego bloku państw komunistycznych. Potrzeby były wielkie, ponieważ nie brakowało młodych ludzi chętnych do studiowania na katolickich uczelniach w Polsce

Program stypendialny Fundacji obejmuje młodzież z krajów dawnych republik Związku Sowieckiego oraz Europy Wschodniej (nie należących do Unii Europejskiej). Tym samym Fundacja pragnie brać udział w kształceniu przyszłych chrześcijańskich elit intelektualnych. Rokrocznie z takiej formy pomocy stypendium naukowego w większości na studiach zasadniczych oraz doktoranckich w trybie stacjonarnym na różnych kierunkach korzysta około 140 osób z ok. 10 krajów. Zazwyczaj jednak jest to ok. 110 osób z ok. 8 krajów. Są wśród nich także kapłani i siostry zakonne.

Słowa kluczowe: Dom Fundacji w Lublinie, Europa Wschodnia, Watykańska Fundacja Jana Pawła II w Rzymie, Jan Strzałka, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Kraków, Lublin, Marian Radwan, Polonia, program stypendialny, Rzym, Ryszard Krupa, studenci, studia, stypendia, stypendyści, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Watykan, Związek Sowiecki.

JOHN PAUL II VATICAN FOUNDATION HOUSE IN LUBLIN IN THE YEARS 1990–2014

Summary

The John Paul II Pontifical Foundation in Rome was established on October 16, 1981 by papal decree as a non-profit organization, with the main goals of supporting educational, scientific, cultural, religious and charitable initiatives related to the pontificate of John Paul II. The foundation is headquartered in the Vatican.

One of the significant agencies and branches of the John Paul II Foundation in Poland is the Foundation House in Lublin. At the beginning of the 1990s, this House initiated a scholarship program for young people from the countries of the former Eastern Bloc.

At the request of Father Marian Radwan, accepted by John Paul II, construction of a dormitory for students from Eastern Europe in Lublin, a new home for the Foundation, was undertaken. The Connelly Foundation from Philadelphia provided assistance in implementing the project. The John Paul II Foundation House in Lublin was put into use in 1993, and the ceremonial consecration took place on October 13, 1994.

The scholarship fund is a very important field of activity of the Foundation today. Thanks to its scholarship activities, the John Paul II Foundation can now boast about a thousand graduates from the John Paul II Catholic University of Lublin and the John Paul II Pontifical University in Krakow. The group of scholarship holders consists of students from the countries of the former USSR and the former communist bloc. The needs were great, because there was no shortage of young people willing to study at Catholic universities in Poland.

The Foundation's scholarship program covers young people from the countries of the former Soviet Union and Eastern Europe (not belonging to the European Union). In this way, the Foundation wants to participate in the education of future Christian intellectual elites. Every year, about 140 people from about 10 countries use this form of academic scholarship for mostly full-time and doctoral studies

in various fields. However, usually it is about 110 people from about 8 countries. Among them are also priests and nuns.

Keywords: Eastern Europe, Foundation House in Lublin, John Paul II Catholic University in Lublin, John Paul II Foundation in Rome, Krakow, Father Jan Strzałka, Father Marian Radwan, Father Ryszard Krupa, Lublin, scholarship program, Rome, students, studies, scholarships, scholarship holders, John Paul II Pontifical University in Krakow, Vatican, Soviet Union.